

Statens vegvesen

Byutredning 2025

Mandat

Innhald

1. Innleiing	3
2. Formål med byutgreiinga	3
3. Framdrift	4
4. Innhald	5
5. Metode og verktøy	6
7. Organisering av arbeidet	7

1. Innleiing

[Nasjonal transportplan 2025–2036](#) har beskrive at det skal gjennomførast byutredningar i dei fire største byane som har byvekstavtale. Det skal vere faglege utgreiingar, som skal liggje til grunn for reforhandling av byvekstavalane.

Statens vegvesen fekk oppdraget om å gjennomføre byutredningar frå Samferdselsdepartementet i juni 2025.

«Vi ber Statens vegvesen om å lede arbeidet med å gjennomføre forenkla byutredningar. Det skal skje i samarbeid med Jernbanedirektoratet, de aktuelle statsforvalterne og lokale myndigheter, og skal resultere i et oppdatert og omforent faglig grunnlag for kommende reforhandlinger av byvekstavalane. Formålet er å vise hvordan det enkelte byområdet kan nå nullvekstmålet gjennom ulike virkemiddelpakker. Føringsene om byvekstavalane i meldingen om Nasjonal transportplan 2025–2036 skal ligge til grunn. Det forventes at partene stiller med nødvendig datagrunnlag og ressurser til arbeidet. Beregnings- og analysearbeidet ledes av Statens vegvesen. Det forutsettes spesielt at kommunene bidrar aktivt i arbeidet med arealdataverkøyet. Arbeidet avgrenses i første omgang til de fire største byområdene»

Dette mandatet beskriv krav til innhald, organisering og framdrift for byutgreiinga i Bergensområdet.

2. Formål med byutredninga

Oppdraget for byutredningane 2025 er gitt som eit [supplerende tildelingsbrev til Statens vegvesen](#).

Det primære intensjonen med byutredningane 2025 er at det skal vere det faglege grunnlaget for reforhandling av byvekstavalane. Samferdselsdepartementet skriv i oppdraget at det er behov for å oppdatere byutredningane for å ta høgd for endringar i framskrivingar og prognosar, og for å tilpasse arbeidet med byvekstavalane til dei økonomiske rammene og føringsene om verkemiddelbruk som er beskrivne i NTP 2025–2036.

Hovudmålet med byutredningane er å vise korleis det enkelte byområdet kan nå nullvekstmålet gjennom ulike verkemiddelpakkar. I utgreiingsarbeidet er det lagt opp til å vise effekten av ulike kombinasjonar av tiltak. Det blir ikkje konkludert med éi tilråding. Endeleg samansetning av tiltaka skal avgjerast i reforhandlingane av byvekstavalane.

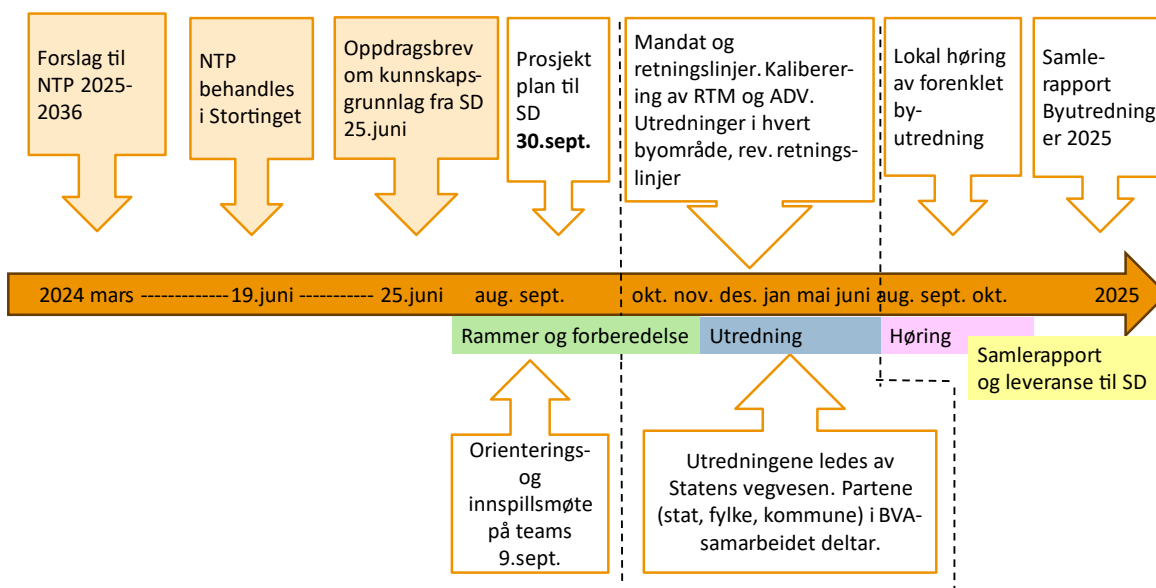
3. Framdrift

Arbeidet skal ferdigstillast og presenterast i ein rapport for kvart byområde og i ein samlerrapport for alle fire byområde.

Byutredningane skal overleverast til Samferdselsdepartementet 15. desember 2025, som vist i overordna tidsplan. Byutredningane skal liggje til grunn for reforhandlingane.

Overordna tidsplan:

Tidslinje og prosess for Byutredningar 2025 - Organisering og tidsplan

Detaljert tidsplan:

Grov tidsplan	2024						2025													
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	des.	jan.	feb.	mars	april	mai	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	des.	
Forankring - mandat - styringsrammer																				
Notat tidsplan, organisering og rammer																				
Teamsmøte med lokale parter																				
30 sept. Prosjektplan til SD																				
Tekniske retningslinjer for beregning																				
Kalibrering av personmodell og godsmatrise																				
Etablering av referansebane ADV på SSB 2024 framskrivinger																				
MP 1. Sammensetning av arealbruksalternativ																				
MP 2. Sammensetning av virkemiddelpakker																				
MP 3. Gjennomgang av første analyseresultat																				
MP 4. Første utkast til rapport.																				
MP 5. Siste utkast rapport til styringsmøte byvekst																				
Lokal høring med høringsfrist																				
Oppsummeringsrapport																				

4. Innhald

Hovudinnhaldet i byutredningane:

1. Skildring av dagens situasjon, forventa utvikling og utfordringar

Aktuelle tema er trafikk, klimagassutslepp, arealutvikling, luftforureining og trafikktryggleik.

2. Behovsanalyse knytt til nullvekstmålet

Til dømes forventa utvikling av transportbehov.

3. Strategiar og aktuelle tiltak for å oppnå nullvekstmålet

Alle typar av lokale tiltak skal inngå, uavhengig av kva forvaltningsnivå som er ansvarleg. Dette omfattar

- a. *Arealbruk*
- b. *Kollektivinfrastruktur og tilbod*
- c. *Samanhengande hovudvegnett for sykkel med god kopling til kollektivnettet, og særleg knutepunkta, skal også beskrivast.*
- d. *Tilrettelegging for mikromobilitet, el-sparkesyklar, el-sykkel, syklande og gåande, og dessutan infrastruktur og drift.*
- e. *Bilregulerande tiltak (parkeringsregulerande tiltak, brukarbetaling, fartsnivå, kapasitet og liknande) og eventuell omlegging av vegsystem*
- f. *Prising (treffsikre bompengar, kollektivtransport)*
- g. *Haldningsskapande arbeid og mobilitetsplanlegging*
- h. *Aktuelle veg- og jernbaneinvesteringar (NTP 2025–2036)*
- i. *Eksisterande og nye teknologiske løysingar som kan ha innverknad på val, tidspunkt for gjennomføring og/eller effektar av tiltak*

4. Næringstrafikken

Det skal beskrivast korleis behovet til næringslivstrafikken kan varetakast. Aktuelle tiltak for transportane til næringslivet skal også vurderast opp mot nullvekstmålet for persontransport med bil.

5. Knutepunktsfunksjon

Byutredningane skal òg vise korleis byområda framleis skal vareta knutepunktfunksjonen sin og sørge for at gjennomgåande nasjonal og regional gods- og persontransport blir sikra framkomme.

6. Virkemiddelpakker

Det skal gjerast analysar av fleire moglege verkemiddelpakkar for å nå nullvekstmålet i personbiltrafikken. Dersom partane ønskjer å definere meir ambisiøse mål enn nullvekstmålet for personbiltrafikk må dette komme i tillegg til analysar av nullvekstmålet, og gjennomførast av lokale partar.

Måloppnåing knytt til andre mål (til dømes miljø, framkomme mv) kan omtalast, men nullvekstmålet er hovudmålet i utgreiinga.

7. Analyser og berekningar

Det skal gjennomførast transportanalyser og enkle samfunnsøkonomiske berekningar av dei ulike pakkane av tiltak der det er mogleg. Dette kan eventuelt supplerast eller blir gjort med kvalitative vurderingar. Det skal ikkje konkluderast med éi tilråding i utgreiinga.

Kva tiltak som skal gjennomførast blir avgjorde gjennom reforhandling av byveksttaltalane. Tidsperspektivet for analysane i byutredningane vil vere beskrivne i retningslinjene.

Transportanalyser og samfunnsøkonomiske berekningar skal så langt som mogleg blir gjennomført med den same metodikken og ved bruk av dei same verktøya. Dette gjer det mogleg å samanlikne utgreiingane, samanlikne i samlerapport og få eit likearta grunnlag for reforhandling om byveksttaltalane.

5. Metode og verktøy

Transportetatane har ein felles metodikk for transportanalyser og samfunnsøkonomiske berekningar som skal brukast i byutredningane. Det er likevel òg behov for supplerande analysar, til dømes når det gjeld nytta av gonge- og sykkeltiltak.

Arealdataverktøyet skal brukast i arbeidet for å vurdere verknadene av arealbruk og parkeringsrestriksjonar. Det blir spesielt føreset at kommunane bidreg aktivt i arbeidet med arealdataverktøyet.

Det vil bli etablert eigne retningslinjer for metodar og verktøy, og dessutan føresetnader for berekningane. Statens vegvesen vil, i samarbeid med Jernbanedirektoratet, Statsforvalterne og Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), utarbeide retningslinjene for metodebruk og analysar. Utviklinga av retningslinjene vil skje i dialog med lokale partar (kommunar og fylkeskommunar). Arbeidet vil skje parallelt med oppstart av byutredningsarbeidet. Det vil leggjast opp til ei fleksibel tilnærming slik at det blir teke omsyn til problemstillingar som dukkar opp undervegs i arbeidet med utgreiingane.

6. Forhold til andre utgreiingar

Analysane og skildringane skal så langt som mogleg ta utgangspunkt i eksisterande data og utgreiingar. NTP 2025–36, og underlagsmateriale som er utarbeidd i NTP-prosessen er eit viktig utgangspunkt for byutredningane.

Det må tidleg i arbeidet lokalt i kvart byområde utarbeidast ei oversikt over eksisterande data og utgreiingar som arbeidde med byutredningar skal ta utgangspunkt i slik at det kan gjerast ei vurdering av korleis dei ulike analysane tek omsyn til kvarandre.

7. Organisering av arbeidet

Arbeidet med byutredninga skal skje lokalt i tett samarbeid mellom lokale partar. Statens vegvesen, transportavdeling vest skal ha ansvaret for å leie arbeidet. Endeleg prosjektorganisering og gjennomføringsplan blir avklart i samarbeid med dei lokale partane. Lokal styringsgruppe og lokal administrativ gruppe for Miljøløftet blir informert og blir involvert undervegs i arbeidet. Lokale partar får byutredninga på lokal høyring.

Ein representant frå kvar av partane blir invitert til å delta i prosjektleiars koordinerings-/arbeidsgruppe. Partane kan sjølv vedta om dei her vil la ein representere fleire av partane. Det blir i tilfelle føresett at det løpande blir informert vidare.

Prosjektet har følgjande milepælar som det vil bli rapportert på til lokal styringsgruppe:

MP 1. Samansetjing av arealbruksalternativ
MP 2. Samansetjing av verkemiddelpakkar
MP 3. Gjennomgang av første analyseresultat
MP 4. Første utkast til rapport.
MP 5. Siste utkast rapport til styringsmøte byvekst

Tidsplan for kvar milepæl er beskriven i tidsplanen ovanfor.

Styringsgruppa kan delegere til administrativ gruppe å behandle milepælar.

Statens vegvesen utarbeider utkast til mandat for byutredninga og forankrar dette i styringsgruppa for byvekstarbeidet. Statens vegvesen vedtek endeleg mandat.

Statens vegvesen, transportavdeling vest tek initiativ til oppstart av arbeidet så snart mandatet er vedteken.

Den lokale utgreiinga skal vere ferdig innan veke 28 2025.

Følgjande organisasjonsplan blir lagd til grunn for arbeidet med byutredningane:

